

Deelgebiedsplan Kleigrond

Het Oldambt

Agrarische Natuurvereniging Oost-Groningen

september 2019

Europees Landbouwfonds voor
Plattelandsontwikkeling: Europa
investeert in zijn platteland

Ministerie van Landbouw,
Natuur en Voedselkwaliteit

Inhoudsopgave

1. Inleiding en schets context	2
2. Omschrijving van het gebied: Het Oldambt	3
2.1 Landschap en Natuur	3
2.2 Bodemtype.....	3
2.3 Bouwplan en ketenorganisatie.....	4
3. Opgaven en knelpunten	5
3.1 Wateropgaven	5
3.2 Bodemopgaven.....	5
3.3 Biodiversiteitopgaven.....	5
3.4 Beleidsambities gemeente.....	5
4. Regionaal maatregelen menu	6
4.1 Uitwerking veldmaatregelen.....	7
4.2 Uitwerking maatregelen in bedrijfsplannen.....	8
5. Selectiecriteria voor werving	10
6. Resultaten	12

1. Inleiding en schets context

Dit deelgebiedsplan klei is het resultaat van het gebiedsproces in het kader van de GLB Pilot Akkerbelt. In het 'hoofd' gebiedsplan zijn de belangrijkste resultaten en adviezen voor het nieuwe GLB te vinden. In de deelgebiedsplannen (zand en klei) wordt meer gedetailleerd ingegaan op de doelen- en maatregelen van de twee bodemtypen zand- en dalgrond (regio's Westerwolde en Veenkoloniën) en klei (regio Oldambt).

Hier is voor gekozen omdat de problematiek in de dagelijkse boerenpraktijk op deze twee bodemtypen van elkaar verschilt. De meest geschikte en effectieve vergroeningsmaatregelen verschillen dan ook wezenlijk van elkaar.

Naast het gebiedsplan en de twee deelgebiedsplannen worden bedrijfsplannen uitgewerkt. Hierbij wordt gekeken wat het effect van een (palet aan) nieuwe vergroeningsmaatregelen betekent op bedrijfs- en gebiedsniveau. Denk dan aan vragen als welke maatregelen inpasbaar zijn, wat de bedrijfseconomische impact is, hoe de maatregel qua mechanisatie en arbeid past binnen de bedrijfsvoering, en wat de verwachte ecologische opbrengst is in relatie tot het gebied.

In de zomer en het najaar van 2019 worden afspraken met boeren over uitvoering van de veldmaatregelen uitgewerkt en vastgelegd in bedrijfsplannen. Dit deelgebiedsplan wordt nog verder aangevuld met resultaten van veldmaatregelen en bedrijfsplannen, gedurende de looptijd van de pilot (tot medio 2021).

2. Omschrijving van het gebied: Het Oldambt

Het Oldambt is een open, grootschalig en dunbevolkt agrarisch gebied. Van oudsher een rijke landbouw, met veel agrarische werkgelegenheid.

2.1. Landschap en natuur

Het Oldambt kent lange ontstaansgeschiedenis. Door diverse inbraken van de Waddenzee op het land, veenvorming in tijden van zeespiegeldaling en slib- en zandafzettingen vanuit zee is het Oldambt ontstaan. Het resultaat is vruchtbare akkerbouwgrond, met een gemiddelde kavelomvang die bijna twee keer zo groot is in vergelijking met de andere akkerregio's. Ook zitten er diverse grote veebedrijven (melkvee- en varkenshouderijen) in het gebied. Grootschalige open polders tussen parallelle dijken kenmerken het landschap. De laagtes worden gevormd door oude doorbraakkolken. Meren zijn overgebleven op de locaties waar hoogveen is verspoeld of vergraven. De hoger gelegen zandruggen kennen een besloten landschap met langgerekte tweezijdige bebouwingslinten. De Dollardpolder kenmerkt zich door eenzijdige bebouwing langs dijken en verspreid liggende bebouwing. De erven worden echter steeds groter door een toename van melk- en/of veehouderij. Hierdoor vindt een toename van grasland t.o.v. akkerland plaats. Door dijkversterkingen en schaalvergroting is veel struikgewas en opgaande begroeiing verdwenen.

Het Oldambt is door zijn openheid vooral geschikt voor de grauwe kiekendief, veldleeuwerik, graspieper en geelgors. In dit deelgebied liggen 6 beheerclusters ANLb akkervogelbeheer (Beerta, Reiderwolderpolder, Noordbroek, Midwolda, Nieuwolda en Bellingwolde) van ANOG met 321 ha beheer. Specifiek voor de Kwartelkoning, die in het Oldambt een biotoop heeft waar de soort zich thuis voelt, is ANOG recent gestart met een project met last-minute beheer. Grote natuurkernen aan de randen van het Oldambt zijn het Eems-Dollard Estuarium en de Blauwe Stad met zijn parkachtige landschap van bloemrijke graslanden, vochtig schraalgrasland, moeras, rietland en ruigte, en bossen met mantel en zoombegroeiingen.

2.2. Bodemtype

In Oldambt werden kleiafzettingen door de Waddenzee/Dollard afgewisseld met veenvorming. De Dollard bestond ooit bijna volledig uit veen in de bovenlaag. Door een stijgende zeespiegel i.c.m. overstromingen vroeger zijn echter grote delen van het veen uitgeslagen. In de laagte van de Dollard werd ten slotte kalkrijke zeeklei afgezet. Voornamelijk aan de randen van het Oldambt zijn plaatselijk nog veenpakketten in de ondergrond te vinden. In het Oldambt daalt de bodem door gaswinning, zoutwinning en veenoxidatie. Het maaiveld kan hier plaatselijk tot ca. 3 meter onder NAP liggen.

Het gehalte aan organische stof in de bodem, is vergeleken met bodemtype zand, relatief hoog/goed. Klei (slib) heeft veel beter structuurbindend vermogen dan zandgrond. Het houdt mineralen beter vast, waardoor men op klei weinig last heeft van uitspoeling. Kleigrond krimpt en zet uit als gevolg van de weersomstandigheden (droog/nat). Door de capillaire werking van kleigrond komt het grondwater omhoog en is er niet zo snel sprake van uitdroging, behalve bij extreem droog weer.

De functie van organische stof is anders in kleigrond dan in zandgrond. Op klei vergroot organische stof in de bodem de bewerkbaarheid van de grond. Op zand is de functie van organische stof in de bodem nodig voor het hebben van voldoende voedingsstoffen van de bodem.

De structuur van de grond werkt door in de momenten van bewerkbaarheid van de bodem. Op klei kan grondbewerking alleen direct na de oogst in het najaar, tot uiterlijk 1 nov, plaatsvinden. Op zand is de periode dat grondbewerking kan plaatsvinden, ruimer.

2.3. Bouwplan en ketenorganisatie

Het Oldambt is de graanschuur van Groningen, met Agrifirm als grootste ketenpartij. 70% van het akkerbouwplan wordt ingevuld door granen. Luzerne, gras en stro uit het Oldambt worden gedroogd door Oldambt B.V. Veel boeren hebben hun percelen bij Oldambt B.V. gecontracteerd waardoor men bij de oogstdatum afhankelijk is van de planning van een derde partij.

3. Opgaven en knelpunten

3.1. Wateropgaven

Relevante KRW Waterlichamen van het Oldambt zijn het Kanaal Fiemel en de boezemkanalen Oldambt. De ecologische kwaliteit voldoet nog niet. Daarom moet nog 4,6 km natuurvriendelijke oevers worden aangelegd. In beide waterlichamen vindt overbelasting van het water met fosfaat plaats en moeten door het waterschap mogelijk nog maatregelen worden genomen voor het reduceren van gewasbeschermingsmiddelen. Daarnaast speelt een mogelijke verzilting van het Oldambt door zout grondwater vanuit de Waddenzee.

3.2. Bodemopgaven

Het gehalte aan organische stof in de bodem is hier op korte termijn een minder groot knelpunt dan op de deelregio's met zandgrond. Maar op lange termijn is de bodemkwaliteit absoluut een aandachtspunt.

3.3. Biodiversiteit opgaven

Een knelpunt voor de biodiversiteit in het Oldambt is de afname van gewasdiversiteit in het bouwplan. Op ongeveer 72% van het oppervlak cultuurgrond binnen de gemeente Oldambt wordt graan geteeld (CBS). De productie van graan is toegenomen i.v.m. de afwezigheid van een afzetmarkt voor andere gewassen zoals koolzaad en karwij in het noorden van Nederland. De verplichting voor het telen van vanggewassen wordt op kleigrond als een belemmering gezien voor de biodiversiteit. Ook de timing van het maaien van maipaden van het waterschap kan beter worden afgestemd om biodiversiteit te bevorderen.

3.4. Beleidsambities gemeente

In de Omgevingsvisie Oldambt 2017 benoemt de gemeente Oldambt herstel en ontwikkelingskansen voor het landschap. Zij wil de grootschalige openheid behouden. Zij ziet daarnaast kansen voor dagrecreatief medegebruik, andere landbouwvormen, kansen op verbreding van bedrijven op het gebied van gezondheid, streek-/eerlijke producten.

4. Regionaal maatregelen menu

Dit regionaal maatregelen menu is tot stand gekomen op basis van een beleidsanalyse, met input vanuit het gebied zelf (in de gebiedsbijeenkomsten), met input vanuit gebiedspartijen in een brede gebiedsbijeenkomst, en aangevuld en uitgewerkt door ANOG zelf.

Met deze aanpak sluit ANOG aan op de praktijk in het veld. De maatregelen die nu naar voren zijn gekomen, zijn maatregelen die relatief dicht aan liggen tegen de bouwplannen/maatregelen die de boeren al nemen en maatregelen die bijdragen aan de gebiedsopgaven. Hierdoor neemt het draagvlak voor de maatregelen toe.

Een aantal maatregelen zijn geschikt om in 2020 uit te rollen als veldmaatregel. Andere maatregelen lenen hier zich door huidige wetgeving en/of tijdsfad minder goed voor. Deze maatregelen worden verder uitgewerkt in de bedrijfsplannen die ANOG gaat schrijven met een aantal agrariërs in het gebied. In onderstaande tabel wordt aangegeven welke maatregelen als veldmaatregel of in een bedrijfsplan worden uitgewerkt. In de bijlage worden de maatregelen uitgewerkt met beheereisen en aanvullende beheervoorschriften.

Op de kleigrond van het Oldambt ligt de prioriteit op biodiversiteit gevolgd door bodem en water. Zie onderbouwing van deze prioritering in het 'hoofd' gebiedsplan. Op de klei gaan we aan de slag met maatregelen op bouwplanniveau. Vanwege de grotere gebiedsomvang en specifieke doelen met bijbehorende maatregelen is sturing op bouwplan en/of gebiedsniveau nodig om de doelen te behalen. In onderstaande tabel is te vinden wat, gegeven het doorlopen proces, het meest optimale regionale maatregelenmenu voor kleigrond in Oldambt is:

Doel	Maatregel	Veldmaatregel 2020 of bedrijfsplan
Biodiversiteit, akkervogels	Vogelgraan, varianten: <ul style="list-style-type: none"> - Zomergraan met stoppel - Zomergraan zonder stoppel - Wintergraan met stoppel 	Veldmaatregel
Biodiversiteit, akkervogels	Akkerranden	Veldmaatregel
Bodem	Organische mest/compost	Bedrijfsplan
Biodiversiteit/bodem	Eiwitgewassen	Bedrijfsplan

4.1. Uitwerking veldmaatregelen

In dit hoofdstuk worden de maatregelen die als veldmaatregelen worden uitgevoerd, of in de bedrijfsplannen worden meegenomen verder toegelicht. In de bijlage worden onderstaande maatregelen in detail uitgewerkt.

Vogelgraan

Achtergrond

De maatregel Vogelgraan heeft ANOG de afgelopen 3 jaren ontwikkeld samen met agrarische natuurvereniging Wierde en Dijk en de WUR. Sinds 2019 is dit pakket opgenomen in het ANLb.

Inhoud pakket op hoofdlijnen:

- Het graan wordt dunner gezaaid dan gangbaar is
- Er worden geen insecticiden in het graan gebruikt
- Het gebruik van de sleepslang is niet toegestaan
- De graanstoppel blijft staan, waarbij een rustperiode in acht wordt genomen (tot 15 mrt of 1 oktober)

Varianten:

- Zomergraan met stoppel tot 15 maart
- Wintergraan met stoppel tot 1 oktober

Motivatie voor keuze veldmaatregel

In het Oldambt wordt veel graan geteeld, wat het gebied – naast andere redenen – geschikt maakt voor akkervogels. Het pakket vogelgraan zorgt ervoor dat de graanteelt optimaal wordt afgestemd op akkervogels door o.a. meer openheid in het gewas (broedgelegenheid/schuilgelegenheid), en meer voedsel (insecten en graanstoppel). Uit de gesprekken met de boeren kwam naar voren dat zij ook graag met een wintergraan optie i.c.m. een kortere stoppelperiode aan de slag willen. Het is interessant om deze 'lichtere' variant t.o.v. de variant met zomergraan in de pilot op te nemen, omdat hier relatief veel animo voor blijkt te zijn. De variant binnen het ANLb (zomergraan met stoppel tot 15 maart) blijkt op de klei niet breed inzetbaar vanwege het moment van grondbewerkingen in de klei (okt/nov). Daarom willen we de variant met wintergraan en kortere stoppelperiode juist uittesten – ecologisch gezien misschien iets minder 'donker' dan de ANLb variant, maar door het grote aandeel wintergraan in het Oldambt, kan met deze lichtere variant wel een heel groot bereik worden behaald.

Akkerranden

Achtergrond

Akkerranden kennen in het akkervogelbeheer al een relatief lange geschiedenis. Het is een maatregel die binnen het ANLb in verschillende varianten voorkomt. Ook ANOG zet deze maatregel in voor broedende akkervogels.

Inhoud pakket op hoofdlijnen:

- De akkerrand is minimaal 9 meter breed

- De akkerrand wordt ingezaaid met een door ANOG samengesteld kruidenmengsel
- Er vindt een rustperiode plaats in het broedseizoen

Motivatie voor keuze veldmaatregel

Het is een maatregel die goed bekend is bij de boeren in het gebied, op draagvlak kan rekenen en ook past bij diverse ontwikkelingen waar de landbouw op in moet spelen (o.a. verbreding teeltvrije zone etc. Zie hiervoor ook het Gebiedsplan van ANOG). Daarnaast leent de weidse structuur van het Oldambt zich goed voor deze relatief brede akkerranden. Er wordt bewust niet gekozen voor smallere randen, welke m.n. effectief zijn voor doelen in het kader van waterkwaliteit en biodiversiteit in de vorm van ecosysteemdiensten: natuurlijke plaagbestrijders aantrekken en bestuivers. M.n. deze laatste groep – wilde bijen- komen relatief in lagere hoeveelheden voor dan in de zandgebieden, omdat de openheid niet een optimale leefomgeving voor de wilde bij biedt. Dit, in combinatie met de vooraanstaande positie van het Oldambt voor de akkervogels heeft geleid tot deze specifieke invulling van de maatregel akkerranden.

4.2. Uitwerking maatregelen in bedrijfsplannen

Maatregelen die wel potentie hebben als invulling voor de ecoregeling, maar waarbij het niet relevant is om deze als éénjarige maatregel op te nemen in de pilot zijn het stimuleren van gebruik organische mest/compost en eiwitgewassen. Een korte toelichting bij deze beide maatregelen.

Organische mest/compost

Achtergrond

Bemesting in het Oldambt vindt nu hoofdzakelijk plaats met drijfmest, veelal varkensmest afkomstig uit andere delen van het land (m.n. midden en zuid) wat met de sleepslag uitgereden wordt. Voor de boeren in het gebied een aantrekkelijke manier voor het toedienen van stikstof en fosfaat aan de bodem. Ook financieel: de boer krijgt geld toe bij het afnemen van de varkensmest. Er kleven ook nadelen aan deze manier van bemesten. Zo voegt het niets toe aan het organische stof gehalte van de bodem, vinden o.a. vogels en hazen een ongelukkige dood door de sleepslang, en vindt veel transport van mest plaats. Boeren geven zelf ook aan graag meer met ruige stalmest/compost te doen, mits dit bedrijfstechnisch- en economisch inpasbaar is in de bedrijfsvoering. Binnen een aantal bedrijfsplannen willen we dit verder uitwerken en toetsen op haalbaarheid en effectiviteit.

Ideeën op hoofdlijnen

- Inventariseren beschikbare stalmest in de regio
- Doorrekenen verschillen huidige situatie (aanvoer varkensmest) en gebruik van (strorijke) stalmest uit de regio. (evt. als tussenstap gebruiksmest uit de regio)
- Verkennen en uitwerken hoe hogere waardering/punten regionale kringlopen stimuleert

Motivatie voor keuze opnemen in bedrijfsplan

‘Mest’ is op dit moment een veelbesproken onderwerp. Het wordt duidelijk dat de huidige mestwetgeving kansen voor het gebruik van organische mest en regionale kringlopen in de weg staat. Uit onderzoek komt naar voren dat ruige stalmest een grote bijdrage kan

leveren aan de biodiversiteit, en inmiddels is er in opdracht van het ministerie van LNV een proef gestart rondom dit thema. Het is een thema met vele kanten, maar ook vele kansen en wordt daarom verder uitgewerkt in bedrijfsplannen.

Stimuleren eiwitgewassen

Achtergrond

Her en der worden er eiwitgewassen geteeld, vaak als onderdeel van een kringloop van een eiwit op dat bedrijf. Dit loopt steeds verder terug. O.a. doordat de afzetmarkt er niet is/verdwijnt, en doordat de eisen aan eiwitgewassen als veldmaatregel in de huidige vergroening sinds 2018 strenger zijn geworden. Hierdoor is het animo tanende. Terwijl het gewassen zijn met veel potentie voor biodiversiteit en bodem. De kansen worden in een aantal bedrijfsplannen verder uitgewerkt.

Ideeën op hoofdlijnen

- Inventariseren welke eiwitgewassen het meeste rendement bieden voor ecologie en financieel
- Bepalen wat er nodig is om deze teelt te stimuleren (o.a. markt)
- Verkennen hoe hogere waardering/punten teelt eiwitgewassen stimuleert

Motivatie voor keuze opnemen in bedrijfsplan

In de loop der jaren is het bouwplan op de klei steeds eenzijdiger geworden. Vele gewassen zijn verdwenen, omdat de afzetmarkt is verdwenen. Waar sommige boeren vroeger zo'n 10 gewassen hadden, zijn het er nu 2 of 3. Eiwitgewassen leveren een goede bijdrage aan biodiversiteit en bodem. Boeren geven aan het te willen telen, mits de afzet er is. Dit kunnen we verder onderzoeken in de bedrijfsplannen.

5. Selectiecriteria voor werving

Met de in 2020 uit te rollen veldmaatregelen, wil ANOG zowel de animo voor de ontwikkelde pakketten testen, alsook het beproeven van de regierol t.b.v. het sturingsvraagstuk van het collectief.

Met de veldmaatregelen binnen de pilot oefenen we vooral met de ruimtelijke/ecologische sturing. Dit borduurt voort op onze ervaringen in het ANLb, maar gaat verder omdat:

- De vergroening een andere impact op bedrijfsniveau heeft (en dus de keuze van de deelnemer op andere gronden gestoeld is dan binnen het ANLb)
- We ook met deelnemers werken die nog geen lid zijn van het collectief
- Op basis van het gebiedsplan de doelen en gebieden worden bepaald. Dit is breder dan de doelen voor het ANLb

In de bedrijfsplannen onderzoeken we de financiële sturing: welke differentiatie is hier maximaal mogelijk voor optimaal effect en behoud draagvlak? We kiezen ervoor dit in de bedrijfsplannen op te pakken, omdat er te weinig tijd is om deze vorm van sturing uit te werken vóór het werven van de deelnemers aan veldmaatregelen.

De vragen die we met de uitrol van de veldmaatregelen en bedrijfsplannen willen beantwoorden zijn de volgende:

- Is het gekozen maatregelenmenu + vorm van sturing uitvoerbaar in de praktijk?
 - o Op bedrijfsniveau: financieel, inpasbaarheid en draagvlak
 - o Op gebiedsniveau: hoe pakt sturende rol uit, wat is er nodig, welk ecologisch resultaat is te behalen?

Het werven van a) het pilot deelgebied en b) deelnemers voor uitvoering van de veldmaatregelen en bedrijfsplannen vindt dan ook gericht plaats op basis van een aantal criteria. Hieronder een opsomming van deze criteria:

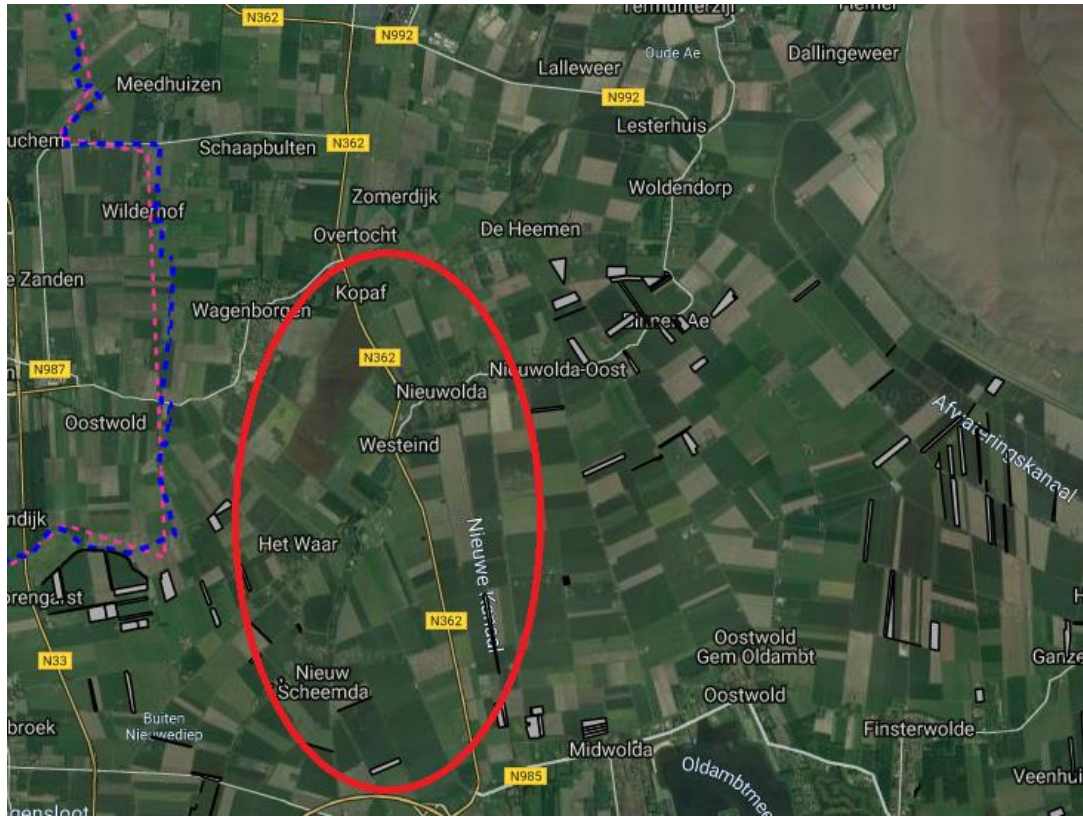
Selectiecriteria deelgebied:

- Binnen of buiten ANLb leefgebied
- Draagvlak: wel of geen leden collectief
- Representatief: is het gebied representatief voor pilotvraagstuk

Selectiecriteria deelnemer:

- Locatie: waar bevindt het bedrijf zich
- Type maatregelen: zijn de gekozen maatregelen passend
- Draagvlak: wel geen lid collectief/draagvlak voor maatregelen
- Representatief: is het bedrijf representatief voor het deelgebied
- Motivatie: is de boer bereid mee te denken in de pilot.

Het noordelijk deel van het ANOG werkgebied omvat de kleigronden. Op basis van bovenstaande criteria, en de animo van deelnemende boeren op de bijeenkomsten, gaan we in het deelgebied Nieuw Scheemda – Nieuwolda aan de slag met de veldmaatregelen en bedrijfsplannen. Zie bijgevoegde kaart voor het geselecteerde gebied

Figuur 1: geselecteerd deelgebied Nieuw-Scheemda – Nieuwolda

Selectiecriteria deelgebied:

- Binnen of buiten ANLb leefgebied: deels binnen, deels buiten
- Draagvlak: wel of geen leden collectief: beide
- Representatief: is het gebied representatief voor pilotvraagstuk: ja

Het is een gebied waar op beperkte schaal ANLb deelname mogelijk is. Daarom zijn er relatief wat minder boeren lid van ANOG dan in de meeste andere kleigebieden. Met deze pilot kunnen we juist aansluiten op de bestaande ANLb leefgebieden/clusters, maar dan juist ook buiten deze opgelegde grenzen. Het gebied Nieuw-Scheemda – Nieuwolda verbindt 2 ANLb beheerclusters voor het akkervogelbeheer. Het gebied zelf is ongeveer 600 hectare groot. Binnen het akkervogelbeheer wordt een dichtheid van 5% beheermaatregelen nagestreefd. Als we deze lijn doortrekken naar de pilot (omdat biodiversiteit – gericht op akkervogels de hoofddoelstelling op de klei is binnen deze pilot), zou dit ongeveer 30 ha beheer betekenen. Dit proberen we met inzet van de veldmaatregelen dan ook te benaderen.

6. Resultaten

Dit hoofdstuk wordt aangevuld uiterlijk medio 2021, wanneer de resultaten van de veldmaatregelen bekend zijn.

Naast dat de resultaten na uitvoering in dit deelgebiedsplan zullen worden opgenomen, zullen deze gedurende de uitvoering ook meegenomen worden richting LNV of overige partijen, om zo ook tijdens de vorming van het NSP zoveel mogelijk input te kunnen leveren.

7. Bijlage

7.1. Uitwerking Vogelvriendelijk graan

Beheereisen

- Pakket a: Minimaal 90% van de oppervlakte bestaat van 15 mei tot 15 maart van het volgende jaar uit gewas zomergraan (geen mais) of gezaaide kruiden of gewasrest graanstoppel (geen mais), of een combinatie van deze.
- Pakket b: Minimaal 90% van de oppervlakte bestaat van 15 mei tot 15 maart van het volgende jaar uit gewas wintergraan (geen mais) of gezaaide kruiden of gewasrest graanstoppel (geen mais), of een combinatie van deze. 10% van het graan wordt niet geoogst en blijft tot 15 maart het volgende jaar staan.

Pakket c: Minimaal 90% van de oppervlakte bestaat van 15 mei tot 1 oktober van het volgende jaar uit gewas wintergraan (geen mais) resp. graanstoppel

Aanvullende beheervoorschriften

- Inzaaihoeveelheid van maximaal 190 zaden per m²;
- Inzaai op rijen met een afstand van minimaal 19 cm;
- Voorafgaand aan de inzaai wordt geen kerende grondbewerking uitgevoerd;
- Gebruik van herbiciden volgens protocol gebruik herbiciden open akkerland; bewust gebruik van herbiciden is toegestaan in dit pakket, zodat er graan geoogst kan worden, en zodat het past binnen een gangbaar bouwplan.
- Gebruik van MCPA is niet toegestaan.
- Pleksgewijze mechanische of chemische onkruidbestrijding is enkel toegestaan, na goedkeuring van de gebiedscoördinator en alleen bij haarden van akkerdistel, ridderzuring, haagwinde, heermoes, kleeftkruid, kweek, melganzevoet, Japanse duizendknoop, duist, bijvoet en knopkruid. Mechanische onkruidbestrijding is niet toegestaan na inzaaien.
- Gebruik van insecticiden is niet toegestaan.
- Gebruik van sleepslang bij het uitrijden van drijfmest is niet toegestaan.
- Beheereenheid mag niet worden beweid.
- Grondbewerking na de oogst van graan: oplichten van de grond (om waterbergend vermogen te vergroten) is toegestaan, dusdanig dat de stoppel in stand blijft.
- Gedurende de aanwezigheid van de stoppels wordt een rustperiode aangehouden. Bewerking in de oppervlakte en bemesting zijn in de rustperiode niet toegestaan.

Vergoedingen:

- Pakket a, b: €1340,39 per hectare
- Pakket c: €1000,- per hectare

7.2. Uitwerking Akkerranden t.b.v. broedende akkervogels

Afbakening

- De beheereenheid bestaat uit bouwland.
- De beheereenheid is minimaal 9 meter breed.
- Cumulatie met alle beheerpakketten uitgesloten.

Beheereisen

- De beheereenheid bestaat van 15 mei tot 1 september uit één van de volgende gewassen of teelten: gras, granen (niet zijnde maïs of graanstoppel), ingezaaide kruiden, eiwitgewassen (luzerne, rode klaver), braak of een combinatie van deze.
- De beheereenheid wordt niet beweid.

Aanvullende beheervoorschriften

- Het collectief (ANOG) bepaalt de samenstelling van het zaaimengsels en welke zaaidichtheden gebruikt mogen worden.
- Pleksgewijze mechanische of chemische onkruidbestrijding is enkel toegestaan bij haarden van akkerdistel, duist, ridderzuring, haagwinde, heermoes, kleefkruid, kweek, melganzevoet, duist Japanse duizendknoop, bijvoet en knopkruid.
- Volveldse chemische onkruidbestrijding is enkel mogelijk conform het Protocol 'Gebruik herbiciden in pakketten open akkerland', welke is gepubliceerd op de website van SCAN.
- Daar waar ploegen is toegestaan, mag ook een andere diepe grondbewerking worden toegepast.
- De beheereenheid mag niet worden beweid of bemest.
- De beheereenheid mag niet als wendakker worden gebruikt.

Vergoeding klei: €2.530,38 per hectare